

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1909. év, február 15.

IV. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félivekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban, kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéetni kívánja. Ugyanílyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítása 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhethív meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly* és *Balogh Ernő* m. kir. erdőmesterek. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.
- AZ ERDŐOR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEŒ ÉS FELELETEKBEŒ. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlvá küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcsészai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos* és *Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.
- A TÖLGY ÉS TENYESZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is *Selmeczbányán*.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

4. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞

(Telefon: 37-22.)

Uj irányok az osztrák agrárpolitikában.

Irta: *Sebess Dénes* dr.

Az O. M. G. E. közgazdasági szakosztályában a napokban nagyérdekű előadást tartott Jeszenszky Pál a havasi gazdálkodás reformjáról. Reámutatott a magyarországi havasi területek nagy kiterjedésére, értékére és rettentő elhanyagolt voltára. Az előadás természeténél fogva a havasi gazdálkodás módjaival és eszközeivel foglalkozott s a havasi gazdaságok magánjogi alapjait, a tulajdon rendjének mai hiányosságait éppen csak felemlítette.

Azon szoros kapcsolatnál fogva, melyben a *gazdasági rend* a *jogi renddel* áll, mellőzhetlen minden gazdasági reformtörekvésnél a földtulajdon jogi rendjének bírálata.

Az alábbi sorokban egy pár igen érdekes jelenségre óhajtjuk felhívni a figyelmet, melyek különösen a szomszéd Ausztria közvéleményét foglalkoztatják.

A földtulajdont szabályozó törvények és azok gazdasági hatása ma Európaszerte széleskörű és sokoldalú tanulmányozás tárgyát képezik. Alig van ország a nyugaton, hol egyik vagy másik vonatkozásban ne foglalkoztatná a törvényhozást az agrárpolitika. A mult

évben az angol, skót, német, svájci, orosz, olasz törvények, ső a romániai földbirtok- és hiteltörvények voltak azok az alkotások amelyek világosan jelezték azt a jelentőségteljes hullámozást, mely e téren végigvonult a mindenik ország nemzeti termelésének legerősebb alapját képező földtulajdon jogi és gazdasági rendjén.

Azok az irányelvek, melyek a legújabb magyar agrárpolitikai törvényeket jellemzik, az agrárvédelmi intézkedéseknek annál érdekesebb jelenségei, mert azok vagy csaknem egy időben iktattattak törvénybe a fenti államok törvényalkotásaival, vagy éppen kétségtelen hatással voltak egynémelyikének törvényelőkészítő munkálataira, amint ez a szomszédos Ausztriára nézve megállapítható.

Ausztria agrárjogi törvényhozása, különösen a magántulajdon korlátozását tekintve, sok tekintetben tovább ment, mint a magyar legújabb törvényalkotások (1908 : VII., XXXIX. és LIII. t.-cz.) Így a legelő-, erdőközösségek, állattenyésztés előmozdítása, közös használatok jogviszonyainak szabályozása, a parasztgazdaságok egysége, tehermentesítése, örökösödés kérdéseiben alkotott törvények mind régen szakítottak a károsan félreismert individuális jogvédelem irányával és lehetőségével; a legeslegújabb alkotások és törvényelőkészítő munkálatok pedig, úgy látszik, a magyar újabb agrártörvények gondolatmenetén, sok tekintetben azonban határozottabb kivitelben kerülnek előtérbe.

Ausztria gazdasági életének és berendezkedésének kétségtelenül legerőteljesebben ható tényezői az ugynevezett havasi, alpesi gazdaságok (Alpwirtschaft), melyek regenerálására megindult a kormány és társadalom tevékenysége oda át is. E gazdaságok a különleges havasi gazdálkodás jellemző példái; Ausztria a maga 1,432.000 hold havasi területével Svájc alpesi gazdaságait, melyek területe 1,108.000 hold, jóval tulszárnyalja.

És mégis hosszú évtizedek mulasztása, nembánomsága kellett itt is, hogy megteremje azokat a káros gyümölcsöket, melyek következményeitől riadtan igyekszik megmenekülni Ausztria gazdasági élete. A mértéktelen erdőpusztítások, a rabló legelőgazdaságok, a talaj teljesen elhanyagolt volta, a havasi erdő- és legelőgazdaságok rohamos elsorvadását okozták. Némely tartományban, így Salzburgban, az összevásárolt havasokból a parasztgazdaságok romjain óriási vadászterületek váltak ki, míg máshol, mint Steier-

mark, Karintia, Krajna, Alsó- és Felső-Ausztria tartományokban faspekulánsok vetették magukat a parasztbirtokosokra. A hazánkban olyan szomorú hirhedségre jutott arányjogvásárlók ott is működnek.

Amint a salzburgi alpesi törvénytervezet (Alp-Gesetzentwurf 1905.) indokolása elmondja, a törvényhozás sürgős közbelépésére volt szükség, mert „az utolsó évtizedben ijesztő mértékben idegenítették el az egyes birtokosok havasi területeiket s fordították e területek tulajdonképpeni rendeltetésükkel ellenkező célokra. A legszebb havasi területek vadászterületekké váltak, vagy a faállomány letaroltatván, az erdők teljesen kipusztulnak, a havasi legelők elvadulnak, a kőomlások használhatatlanná teszik az előbb oly értékes havasi területeket“.

Az állapotok az osztrák földmivelési kormányzatot erélyes cselekvésre készítették. — „Szakítani kell, mondja a földmivelésügyi miniszter egy, az alpesi havasi gazdálkodás reformjáról kiadott jelentésében (Alpwirtschaftspolitik in Österreich Veröffentl. vom k. k. Ackerbaumministerium 1908.) — az abszolút önsegély manchester-liberális jelszavával“ és pedig kellő időben. Hivatkozik a jelentés a svájci kantonokra, melyek a demokratikus szabadság legtisztább alakulatai s amelyek nem haboztak s a legszigorubb megkötését rendelték el az alpesi gazdálkodás eddigi rendjének, így pl. Glarus kantonban még a *magántulajdont képező havasok* is szigorú üzemterv szerint kezelendők, vagy St. Gallen kantonban, hol a közös tulajdont képező havasok (Genossenschaftsalpen) kezelése szigorú szabályzatoknak van alávetve.

Az osztrák agrárpolitikusok (Dr. Ferd. Schmid, Ferd. Ritter von Pautz, Kon. Rieder stb.) kitartó és hosszas agitációja következtében végre először az 1903. évi birodalmi budgetben helyet foglalt a havasi gazdálkodás elősegítésének egy tétele is „az erdő- és mezőgazdaság elősegítése“ czim alatt 60.000 K-val, mely összeg azonban az 1908. évi költségvetésben fokozatosan már 230.000 K-ra emelkedett.

A megoldandó feladatok a következők lennének:

1. Megvédelmezni az alpesi területeket természeti erők és emberi rossz gazdálkodás pusztításaitól (prohibitive Politik).
2. A közös használatok és egyéb jogviszonyok szabályozása (organisatorische Politik).

3. Az alpesi területek feljavítása és a legelőgazdálkodás-reformja (Meliorations- und Subventions-Politik).

A földmivelésügyi miniszter egy törvényjavaslat tervezetét küldte meg az egyes tartománygyűléseknek, amelynek alapelvei lennének az irányadók a tartományi törvényalkotásoknál. Mielőtt ennek a tervezetnek ismertetésére rátérnénk, meg kell említenünk, hogy ezt megelőzőleg Salzburg és Karintia tartományokban az agrárvédelmi törvények már meg is alkottattak.

Salzburgban mint önálló törvény 1907 április 12-én szentesített, míg Karintiában az új agrártörvény mint „Agrárnovella“ az 1885 július 5-iki birtokrendezési törvény kiegészítéseképpen 1907 októberben lépett életbe. Megjegyzendő, hogy a törvények és az egész agrárpolitikai akció az alpesi havas- és legelőgazdaságokat a karakterisztikus „Alpen“, „Alpwirtschaft“ kifejezésekkel jelölik meg.

A salzburgi törvény főbb rendelkezései a következők:

A törvény életbelépte idejében meglévő alpesi területek csak a havasi gazdálkodás céljaira használhatók s más mivélési nemre való áttérés tilos. (Die Entziehung der Alpen aus alpwirtschaftlichen Betriebe, die Umwandlung des Alpbodens oder eines Teiles desselben in eine andere Kulturgattung, sowie alle Handlungen, welche den künftigen Bestand der Alpen gefährden oder unmöglich machen, sind verboten [1. §].) Ennek a biztosítására és az ellenőrzésére alpesi bizottságok (Alpenausschuss) alakíttatnak. A tilalom áthágói 2—1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel vagy megfelelő elzárással büntetnek, sőt ismételt büntetés utáni engedetlenség esetében a tulajdonos költségére zárlati kezelés foganatosíttatik és kezelő gondnok rendeltetik ki, rendszerint egy évi időtartamra, ki a havasi gazdálkodást megfelelő módon folytatja.

Az ingatlan állagát, mivélési nemét, határait, közelebbi megjelölését nyilvántartás végett földkönyvbe kell felvenni (Alpbuch), melynek törzslapjai és iratgyűjteménye van és a politikai kerületi hatóságnál vezetetik.

A másik ily törvény a karintiai törvény, mely amint említettük, az 1885 július 23-iki birtokrendezési törvényt egészíti ki.

Ezen törvény ugyanis már intézkedett a birtokrendezések

(elkülönítés, felosztás, tagosítás) körében felmerült esetekben az ugynevezett közös használati ingatlanok jogviszonyai szabályozásáról. Ha ugyanis a birtokrendezés során gazdaságilag hasznosnak és czélszerűnek mutatkozik a közös erdő, legelő vagy más közös használatú ingatlan fenntartása, úgy a használat rendezendő és a jogositottak jogviszonyai aképpen szabályozandók, kapcsolatosan a birtokrendezéssel, hogy a közösség szervezettel, alapszabályokkal látandó el.

A magyar régi birtokrendezési törvények (1832/6 : XII., 1871 : LIII. t.-cz.) egyik legnagyobb hiányossága az volt, hogy akkor, amidőn a lehetőségét, sőt szükségét is elismerték annak, hogy bizonyos közösségek fennmaradjanak (1871 : LIII. t.-cz. 42. §.), mégsem gondoskodott a közösség jogi megalapozásáról. E tekintetben tehát az osztrák törvényhozás jóval előrelátóbb volt és a birtokrendezési törvények és eljárás különben nem nagyon részletező intézkedései közé ezen nagyjelentőségű dispozitív szabályokat beillesztette.

A karintiai ugynevezett agrárnovella is, mely 1907. év októberében vált törvénynyé, a birtokrendezési törvények ezen fontos rendelkezéseit egészíti ki azzal, hogy a birtokrendezés alkalmával megállapított szabályozási tervezetbe (Alpenordnung) felveendőek a szükséges rendszabályok, melyek alkalmasak arra, hogy az alpesi havasi gazdaságok területi, mivelési integritása megőriztesék, az elidegenítési, megterhelési tilalom hatálya biztosítsák. A bizonyos ingatlanok tulajdonával összekötött havasbeli (legelő, erdő) illetőségek külön elidegenítése, a törzsingatlantól való elszakítása tilalmaztatik, ellentétben a magyar 1871. évi LIII. t.-cz. 55. és 56. §-ainak merev rendelkezéseivel, melyek a politikai szabadság követelményeinek tekintették az ingatlan forgalma és korlátlan felosztása biztosítását ott is, hol ez a gazdasági czélszerűséggel állott ellentétben (erdő és legelő).

Megjegyzendő, hogy az agrárnovella elidegenítési és megterhelési tilalma nemcsak az alpesi gazdaságokra, hanem egyéb legelőgazdaságokra is hatályos. Az osztrák földmivelésügyi miniszter említett jelentésében foglalkozva a karintiai törvényalkotással, érdekesen ismerteti a földbirtokjogrend újabb alakulatait és kimutatja azoknak káros hatását.

A parasztgazdaságok gazdálkodási módszere, az extenzivitás, szinte kényszerű következménye az erdő- és legelőgazdálkodásnak. Az erdő- és legelőközösségeket nemcsak a történelmi fejlődés hozta létre és tartotta fenn, hanem azok fennmaradtak mint az egyedül észszerű gazdálkodás alakulatai. „És a közös gazdálkodás primitív, de szükséges formáit a jogrend teljes felfordulása váltotta fel különösen két modern törvényalkotás nyomán“ — mondja a földmivelésügyi minisztérium hivatalos kiadmányában. — „Egyik volt a *községi törvény*, másik a *telekkönyvi törvény*. Az előbbi a régi gazdasági szövetkezet helyébe a politikai alakulatot, az ingatlanok birtoklásától független személyegyesületet tette, anélkül, hogy gondoskodott volna határozottan amazok tulajdonát képező közös használatu területek további jogi sorsáról.“

Tudjuk, hogy hazánkban is mily sok visszásságra vezetett az abszolút kornak ama telekkönyvi rendelkezése, mely az elkülönítendő közös vagyont községi tulajdonul rendelte el helyszíneltetni, noha az csak igen ritkán volt valójában politikai község, mint tiszta publici juris közület tulajdona, hanem sokkal inkább a magántulajdonosok meghatározott csoportjáé (urbéresek, közbirtokosok). Ez a fogalomzavar éppugy mutatkozott Ausztriában is. A telekkönyvi törvény, mely a közösségek régi gazdasági és jogi tartalmát mellőzte, a tulajdon individualizálására törekedett ott is, hol az e közös ingatlan céljával ellenkezik.

Nyílt kérdés maradt az, hogy községi tulajdon, szövetkezeti tulajdon (Interessentschaft), vagy közös tulajdonról van-e szó. A birtokrendezésnél, de különösen a telekkönyvi helyszínelésnél eljáró tisztviselők a magánjog merev jogi formáit akarván alkalmazni, a jogviszonyok rendezetlenségét még fokozták. A közös tulajdonban illetőséggel bíró jogosultak részesedését név és hányadrész szerint minden áron be akarták jegyezni a telekkönyvekbe (Grundbuchordn. 18. §.), holott helyesebb lett volna a testületi tulajdont kitüntetni és a részesedések nyilvántartását a testület önkormányzatának és alapszabályainak fennhagyni. A törvény azonban nem ismert más kategóriákat, mint a közös tulajdont (condominium) és a szervezett jogi személy tulajdonát (societas), mely kategóriák közül egyik sem talált a fennálló gazdasági alakulatokra. A számszerűleg meghatározott és a telek-

könyvekben kitüntetett illetőségek csakhamar szabad spekuláció tárgyaivá váltak és végeredményben megindították a gazdasági érdekű közösségek atomizálását.

„Fájdalom, későn jutottunk tudatára annak — mondja a földmivelésügyi miniszteri előterjesztés — hogy az ugynevezett liberális éra ama doktrinér tanával szakítani kell, mely azt állította, hogy a földtehermentesítés és a parasztosztály politikai szabadsága szükségkép megköveteli a földbirtok teljes szabad forgalmát“.

Ugyanaz a folyamat ez, mint hazánkban.

A gazdasági érdek fenntartandónak vélte a közösségek bizonyos fajtáit, kezdve a régi törvényalkotásokon (1871 : LIII. t.-cz. 32. §., 1894. évi XII. t.-cz. 12. §.) a legeslegujabb alkotásokig (1908 : VII., XXXIX. t.-cz.). Ellenben a telekkönyvi jogszabályok a közösségek minden fajtáját, erdőt, havast, legelőt egyaránt a felosztás és individuális tulajdon kialakulása felé irányították.

Az osztrák kormányzat ilyen helyzetben elvül azt az álláspontot foglalta el, hogy meg kell erősíteni a régi közösség érzetének (Gemeinsinn) utolsó maradványait, a közös használatokat és pedig azok dologi alapjainak biztosításával, megkööttségével, megterhelés, elidegenítés és felosztás alól való mentesítésével. Az osztatlan illetőségek eladásánál a közösségnek elővételi jogot kell biztosítani. Minthogy pedig az elérendő cél az, hogy a közösség köteléke helyi és gazdasági érdekekhez fűződő és gazdaságilag szükséges közületekre korlátoztassék, idegenek, nem községi lakosok, vagy a gazdasági érdekek közösségtől távol álló személyek lehetőleg kizárandók. Ezért szükséges a közösség védelme és belülről való szétrombolásának megakadályozása érdekében az, hogy az osztatlan illetőségek elidegenítése a jogosultak hozzájárulásától tétessék függővé.

Ezen alapelveken épülnek fel a salzburgi és karintiai agrártörvények rendelkezései. Csakhamar követték ezeket azonos rendelkezésekkel Steiermark és Felső-Ausztria tartománygyűlésein és felmerült a kormányzat részéről az a terv, hogy az egész birodalomra kiterjedőleg megtéssenek az előkészületek oly megfelelő törvényalkotás létesítése iránt, mely az egész birodalomban mutat-

kozó válságos helyzetet orvosolja és mindenestre alkalmas legyen a zürzavaros jogviszonyokat megfelelő rendezés alá vonni.

A földmivelésügyi miniszter csakhamar (1907-ben) tervezetet dolgoztatott ki, melyet az érdekelt miniszteriumokkal megvitatta, megküldött az egyes tartományi képviselőknek további tárgyalás végett és a tartománygyűlés elé leendő terjesztés végett. E tervezet ma a törvénynyé avatás közvetlen küszöbén áll és főbb vonásai szerint a következő:

Első és főcélja megtartani az alpesi területeket, gazdasági rendeltetésük számára. Ezen cél elérése azért van biztosítva, hogy az ingatlanok mivelési nemének megváltoztatása, gazdasági célszerűséggel ellentétes használata tilalmaztatik pénz- és elzárásbüntetés terhe alatt, úgy mint ez a salzburgi törvényben foglalatik. Természetes, hogy okadatolt esetekben kivételek lehetnek ezen elv alól. A törvény helyes alkalmazása felett az alpesi tanács (Alpenrat, Landesculturrat) őrködik. Az érdekelték üzemtervet tartoznak készíttetni.

A gazdasági üzemtervben és az alapszabályokban rendelkezni kell az illetőségek terjedelméről és a használat mértékéről. Tilalmazva van a bizonyos ingatlanokkal összekapcsolt közösbeli illetőségek elszakítása. Rendelkezést tartalmaz az eladásra kerülő illetményekre vonatkozóan a közösséget megillető elővásárlási jogról, végül az ellenőrző és a felügyeleti jogot gyakorló hatósági közegeket szervezi és szabályozza a javításokra, beruházásokra adható állami kölcsönmiveletek körüli eljárást.

Az osztrák agrárpolitikai törekvések fent vázolt tartalmuk szerint tehát kétségtelen fordulatot jelentenek a föld tulajdonjogi és gazdasági megítélésében. Az egyéni tulajdon merev kieroszakolása és feltétlen érvényre juttatása helyett a közös tulajdon, a közös használat gazdasági szükségessége nyert megállapítást azon gazdálkodási rendszerben, mint az erdő- és legelőgazdálkodás, *melyek körében csak a szövetkezeti elv érvényesülésével képzelhető el az egyén, mint tulajdonrész boldogulása, ennek megfelelő kell hogy legyen tehát azok jogi szabályozása is.*

Noha a havasi legelőgazdálkodás javítására, az állattenyésztés érdekei istápolására törvényhozásilag megállapított összegek nem érik el a legutóbbi budgettételeket, melyek az 1908. évi LIII. t.-cz.

kapcsán hazánkban fordítatnak hasonló czélokra, az osztrákok e törvényalkotásaikkal egy biztató jövő alakulatának törtek utat, mert a gazdasági rendnek jogilag biztosított és megfelelő alapokat teremtettek.

A füst okozta károkról.

Irta: *Bernátsky J.*

Az „Erdészeti Lapok“ olvasói bizonyára köszönettel fogadták, hogy *Zivuska Jenő* az „Erd. Lapok“ 1908. évi füzeteiben (a 849. laptól kezdve) *Wislicenus*-nak azt a művét részletesen ismertette, amely a növényzetnek, főleg az erdőgazdasági növényeknek füst által okozott káráról szól. A kérdésnek *Zivuska* szerint gyáriparunk remélhető fellendülése után nálunk is lesz gyakorlati jelentősége s példának a selmeczi kincstári ezüstkohó és a szomszédos erdők birtokosai közötti pert említi meg.

Mivelhogy minálunk korántsem egyedül álló ez az eset, hogy valamely gyár vagy más ipartelep füstje a szomszédos telkek növényzetét károsan befolyásolta volna, hanem saját magam is többről tudok, sőt a kérdéssel önállóan foglalkoznom már többször alkalmam volt, engedtesék meg, hogy egynéhány — s a külföldi irodalmi adatoktól némileg eltérő — tapasztalatomról röviden megemlékezzem.

Talán nem szükséges, a füst okozta károkra vonatkozó irodalmat újból összefoglalnom, hanem mindjárt áttérek saját véleményem ismertetésére.

Tudvalevőleg a füstben két kártokozó főtényezőt kell megkülönböztetnünk; t. i. különbséget kell tenni *mechanikai* és *kémiai* hatás között. A kémiai hatás mindenesetre a legfontosabb s ezt magam is így tapasztaltam. De a mechanikai hatást szintén figyelemre méltatnám.

Ugyanis a füst szilárd alkatrészei a levelekre ráakadnak s sűrű jelenlétöknél fogva a levelet rendes élettani működésében zavarják. Ha a német irodalomban a füst mechanikai hatását (legujabban) mellőzhető vagy elhanyagolható tényezőnek tekintik, annak két oka lehet. Az egyik lehet az, hogy ott a füst okozta